

Vander Opvaert onser Vrouwen

Vander opvaert onser Vrouwen [113]

Hoe dat onse Vrouwe, de maghet sinte Marie, op ghevoert was, dats bescreven in een boecksken, datmen seit dat sinte Jan Ewangeliste maecte. Doe de apostolen al de werelt dore ghesceden worden om te predekenne, so bleef onse Vrouwe woenende in een huus neven den berch Sion. Ende also langhe als si leefde, so visenteerde si eenpaerleec haers Soons steden, daer Hi ghedoopt wert, daer Hi vastede, daer Hi ghepassijt was ende daer Hi begraven was, daer Hi verrees ende van daer Hi te hemele voer. Ende also Epiphanius seit, so leefde si .XXIIII. jaer na dat haer Sone te hemele ghevaren was. Want hi seit dat onse Vrouwe .XIIII. jaer out was, doe si den Gods Sone ontfinc, ende doe sine ghebaerde was si .XV. jaer out. Ende si bleef met Hem .XXXIIII. jaer. Ende na Cristus doot leefde si .XXIIII. jaer. Ende aldus was si doe si sterf .LXXII. jaer out. Maer men leest elre, dat bad waer scijnt, dat si .XII. jaer leefde na haers Soons doot ende aldus was si .LX. jaer out, doe si op ghevoert was. Want also *Ecclesiastica Historia* seit, so predeecten de apostole in Judea ende daer omtrent also langhen tijt.

Op enen dach so wert onser Vrouwen herte so ontsteken in begheerten te haren Sone weert, dat si al beroert wert van hitten, so dat si wonderleec sere wert weenende. Ende doe si met vreden niet en mochte verdraghen, dat haere haer Sone ontvaren was ende de solase van Hem, so quam een inghel tote hare met groten lichte, ende hi gruetese weerdeleec als de moeder sijns Heren ende seide: «God gruetese di, Maria ghebenedijt, ontfaen desgheens benedixie, die Jacob saluut ontbood. Siet, Vrouwe, ic hebbe te di bracht een palme vanden paradise, ende die selstu doen draghen vore dijn bare, want binnen derden daghe selstu sterven. Want dijn Sone ontbeidt dijns, sijre weerder moeder.» Maria andwoorde hem: «Ochtic gracie vore dinen oghen vonden hebbe, so biddic u, dattu mi dinen name segghen wils. Maer dit biddic nerenstelekere, dat te mi moeten werden vergadert te gadere mine kindere ende mine bruedere, de apostolen, dat icse sien mach eer ic sterve, ende dat si mi moghen begraven, ende dat ic vore hen minen gheest gheven mach. Ende dit so biddic oec, dat mine ziele, als iuten lichame varen sal, negheenen duvel sien en moet, ende dat mi negheens viants cracht jeghen comen en moet.» Dinghel seide hare: «Vrouwe, waer bi wilstu minen name weten, die wonderlec es ende groot? Want sich, heden so selen alle de apostole te di vergadert

Vander Opvaert onser Vrouwen

werden, ende si selen di eerlec ute gheleide doen van dinen lichame, ende vore hen selstu dinen geest gheven. Want de ghene die wilen den prophete van Judea in Babilonien voerde metten hare, hi sal haesteleec op een wile alle de apostole te di bringhen moghen. Ende waer bi ontsiestu di te siene den duvel, alstu sijn hoeft vertorden heefs ende hem sine macht berooft? Maer nochtan so sal di dijn wille ghescien, ende du en selter niet sien.» Doe dit gheseit was, so voer dinghel te hemele met grooten lichte. Maer die palme die hi bracht hadde, was van alte groter claerheit. Ende si was groene inder roeden, maer hare bladere blicten als de dachsterre.

Het ghesciede, doe Jan in Ephesien predeckte, so gaf de hemel enen luudt, ende een clare wolke voerde sinte Janne wech ende settenne vore Marien dore. Ende hi clopte vore de dore ende ghinc in, ende deen maghet gruette dander maghet weerdeleec. Ende doene onse Vrouwe sach, so hadde sijs groot wonder, ende van bliscapen en conste si hare niet onthoeden weenens. Ende si seide: «Jan, sone, herdincke dijns meesters woorde, daerin Hi mi di beval te eenre moeder ende di mi te enen sone! Sich, ic ben vanden Here gheroepen om te gheldenne de menscheleke scout, ende ic bevele di nerensteleec minen lichame. Want ic hebbe ghehoort dat de Joden over een ghedraghen hebben, ende si segghen: “Manne, bruedere, laet ons beiden tote dat dit wijf, die Jhesum droech, sterve, ende wi selen haren lichame nemen ende werpenne int vier ende verberne!” Daeromme seltu dese palme doen draghen voor mine bare als ghi minen lichame ten grave weert draghet.» Ende Jan seide: «Ende oft hier waren alle de apostole, mine brueders, dat wi di ene eerleecke uutvaert mochten ghereiden ende voldoen eerlec dinen lof!» Doe hi dit seide, doe worden alle de apostole begrepen vanden wolken daer si predeckten, ende worden bracht vore Marien dore. Ende doe si saghen dat si daer te gadere vergadert waren, so verwonderde hen ende seiden: «Om wat saken heeft ons hier onse Here vergadert te gadere?» Ende sinte Jan ghinc te hen ute ende seide hen dat onse Vrouwe sterven soude. Ende echter seide hi: «Bruedere, wacht u, alse doot es, datse niemen van u en beweene, dat tfolc, die dit saghe, niet bedrueft en werde ende segghe: “Siet, hoe dese de doot ontsien, die den anderen de verrisenesse predeken.”»

Dionysius, die Pauwels jonghere was, hi seit aldus dat de apostole vergadert waren te onser Vrouwen doot, ende dat hi daer oec

Vander Opvaert onser Vrouwen

was, ende dat elc een sermoen dede te Cristus love ende te sier liever moeder. Want hi seit aldus tote Thimoteeuse: «Also du wets, so waren wi vergadert ende vele heileghen, daer Maria sterf die Gode ontfinc. Daer was oec ons Heren brueder Jacob ende Peter, ende de overste hoocheit vander godleker const. Daer na so hoordemen daer den lof ende den sanc van alder hemelscher ierarchien, also jehelijc na sine dispositie gheordineert was ten love.» Doe onse Vrouwe sach dat alle de apostole vergadert waren, so dancte si onsen Here, ende si sat in midden hen, daer kerssen ende lampten borren. Ende omtrent de derde ure vander nacht, so quam Jhesus metten ordenen der inghele ende met patriarken ende metten marteleren ende metten confessoren. Ende si stonden voor onser Vrouwen bedde ende daer so songhen si sueten sanc. Hoedane uutvaert daer onser Vrouwen ghedaen wert vander hemelscher gheselschap, dit vindtmen inden inden voerseiden boecke dat sinte Jan maecte. Want Jhesus begonste irst ende seide: «Comt, mine uutvercoorne, ende ic sal di setten in minen troon, want ic hebbe dine ghedaente begheert.» Onse Vrouwe andwoordde: «Bereet es mijn herte, Here, mijn herte es bereet.» Doe songhen si alle sueteleec, die met Jhesum comen waren ende seiden: «Dit es si, die niet en wiste dbedde in mesdaden, si sal hebben vrucht int anscouwen der heilegher zielen!» Ende onse Vrouwe sanc van haer selven: «Salech selen si mi segghen alle gheslechten, want die mechtech es, heeft mi groot dinc ghedaen, ende heilech es sijn name!» Doe begonste de zanghere vanden zanghers hoghelekere vore hen allen: «Comt vanden Libanus, mine bruut, comt ende du sels werden ghecroont!» Ende si seide: «Siet, ic come! Want int hoeft vanden boecke es van mi ghescreven, dat ic, God, dinen wille doen soude. Want mijn gheest es verblijdt in minen saleghen Gode.» Ende aldus voer de ziele uten lichame ende voer in haers Soons arme. Ende niet meer en hadde si pinen inde doot dan si besmet was inden vleessche. Ende onse Here seide sinen apostolen: «Draghet mijnre moeder lichame inde valleie van Josaphat ende legse in een nuwe graf, dat ghi daer vinden selt. Ende ontbeidt mijns .IIJ. daghe daer, tote dat ic tote u wedercomen sal!» Ende te hant stonden omtrent onser Vrouwen bloemen van rosen, dat waren de marteleers, ende lilien vanden valleien, dat waren de scaren vanden inghelen ende confessoren ende magheden. Daer na riepen de apostole ende seiden: «Wise maghet, derweert dattu tijds, herdincke onser, o lieve Vrouwe!» De scaren die

Vander Opvaert onser Vrouwen

inden hemel bleven waren, worden verwondert metten sanghe der gheenre die met onser Vrouwen quamen ende voeren hen teghemoete. Ende doe si saghen dat een vrouwe in haers sconincs arm lach, gheneighet op Hem, so seiden si van wondere: «Wie es dese, die opcomt uter woestinen ende overvloeit van weeldecheiden, ende die gheneighet leit op haren vrient?» Ende die met haere quamen, seiden hen: «Dese es scone onder de dochtere van Jherusalem, also ghise ghesien hebt vol caritaten ende minnen.» Ende aldus ontfinc men onser Vrouwen inden hemel met blijscapen, ende men settese ter rechter hant inden troon neven haren lieven Sone. De apostole saghen dat hare ziele alse claer was, dat negheene sterfleke tonghe en mochte versegghen.

Doe de .IIJ. maghede die onder de apostole waren, onser Vrouwen lichame ontcleedt hadden om te dwane, so wert haer lichame so claer, datmenne mochte tasten doemenne dwoech, maer men mochts niet sien. Ende dat licht was daer so langhe, tote dat haer lichame ghedweghen was vanden magheden. Ende de apostole namen weerdeleec haren lichame ende leidenne op de bare. Ende sinte Jan seide tote sinte Petere: «Peter, du sels dese palme draghen vore de bare, want de Here heeft di boven ons allen gheset ende heeft di gheordiniert prince ende herde van sinen scapen.» Peter seide hem: «Di betaemt bad, dattuse draghes, want du best maghet, van onsen Here vercoren, ende het es wel recht, dat deene maghet der andere maghet palme draghe. Du rustes oec op ons Heren borst ende daer ute droncstu wijsheit ende meer graciën dan dandere. Ende het scijnt wel recht, dattu, die meest ghichten ontfaen hebs van haren Sone, dattu deser maghet meest eren doen moets. Hieromme selstu dese palme draghen vore de uutvaert der heilecheit, die ghedranct bes metten drancke des lichts uter fonteinen der ewegher claerheit. Maer ic salden heileghen lichame draghen metter baren, maer dandere apostole, mine brueders, selen omtrent hare Gode loven.» Ende sinte Pauwels seide: «Ende ic, die de minste ben vanden apostolen, sal u helpen draghen.»

Dus hief Peter ende Pauwels de bare op ende sinte Peter begonste te singhenne: «In exitu Israhel de Egypto, alleluia.» Ende dandere apostole songhent voort. Ende onse Here bedecte de bare ende de apostole met eenre wolken, also dat men se niet en sach, maer men hoorde hare stemmen. Daer quamen oec toe dinghele ende songhen metten apostolen, ende si vervulden al dlant met alte sueten

Vander Opvaert onser Vrouwen

lude. Met deser sueter melodien worden alle de liede vander stat ontweect, ende si liepen haesteleec ute ende vragheden wat dat ware. Doe seide daer een: «Jhesus discipule draghen Marien ute, die nu ghestorven es, ende omtrent hare singhen si de melodie, die ghi hoort.» Doe liepen si alle te wapenen ende si verstouten deen dander ende seiden: «Comt, laet ons alle de discipule doot slaen, ende laet ons dien lichame, die dien verradere droech, verberren.»

Doe de prince vanden papen dit sach, so verwonderde hem, ende hi wert gram ende seide: «Siet, hoe grote glorie ontfeet nu dies mans tabernacule, die ons ende onse gheslechte so sere verstoort heeft!» Ende dit segghende stac hi sine hant ter baren weert ende woudse omme werpen op deerde. Ende te hant worden beide sine hande stijf ende bleven an de bare hanghende. Ende hi wert alte sere ghepijnt ende riep alte jammerleec. Maer dander volc wert al met blintheiden gheslegghen vanden inghelen die inde locht waren. Ende de prince vanden papen riep ende seide: «Sinte Peter, en veronweerde mi niet in desen vernoie! Maer ic bidde di, dattu Gode over mi bids, want du besculdech te ghedinckenne hoe ic eenwerf bi di stont, ende hoe ic di ontsculdechde, doe u dat joncwijf, de dore wachtersse, vraghede.» Peter seide hem: «Wi sijn onledech inder uutvaert onser Vrouwen, ende wi en moghen nu niet verstaen, di te ghenesenne. Maer nochtan, wiltu gheloeven in onsen Here Jhesum Cristum ende in deser Vrouwen diene droech, so wanic ende gheloeve, dattu te hant sels werden ghenesen.» Hi andwoordde: «Ic gheloeve dat de Here Jhesus Cristus es de ghewareghe Gods Sone, ende dat dit sine heilighe moeder es.» Ende te hant ghinghen sijn hande vander baren. Maer om dat hem noch inde arme bleef eenrande stijfheit, ende de grote pine noch niet wech en was, so seide hem Peter: «Cusse de bare ende segt: “Ic gheloeve in Gode ende in Jhesum Cristum, sinen eneghen Sone, dien dese Vrouwe droech, ende dat si na de draegt maegt bleef.”» Doe hi dat ghedaen hadde, so wert hi volmaecteleecc al ghenesen. Ende sinte Peter seide hem: «Nemt dese palme van sinte Jans, ons brueders, hant, ende legtse op dblindes volc. Ende so wie dat gheloeven wilt, hi sal werden siende. Maer die niet en wilt gheloeven, hi en sal nemmermeer moghen sien.»

Dus droeghen de apostole onser Vrouwen ende leidense inden nuwen grave ende si bleven daer neven sittende, also hen onse Here bevolen hadde. Ende ten derden daghe so quam daer Jhesus met eenre

Vander Opvaert onser Vrouwen

menechten van inghelen. Ende hi gruetese ende seide: «Vrede si met u!» Ende si andwoordden: «Glorie si di, Here, die allene grote wondere does!» Ende onse Here seide toten apostolen: «Wat dunct u, wat eren ende gratien salic nu mijnre moeder moghen doen?» Ende si seiden: «Here, dinen cnechten dunct recht sijnde, ghelijc dattu, die de doot verwonnen heefs ende regneers ewelec, dattu oec also sels verwecken dijnre moeder lichame, ende dattu dien te dijnre rechter hant sets eweleec.» Doe dat onsen Here goet dochte, so quam daer Michael, de grote inghel, ende brachte Marien ziele vore onsen Here. Doe sprac onse Here ende seide: «Stant op ende comt, mine vriendinne, mine duve, tabernacule der glorien, vat des levens, hemelsche tempel! Ende also du bi ghenoechten des vleeschs niet en hads smette van sonden, also en sal dijn lichame inder eerden niet rotten!» Ende te hant voer de ziele in Marien lichame ende si quam vol glorien uten grave. Ende aldus voer demense op ter hemelscher zalen met eenre groter menechten van inghelen. Maer sinte Thomas en wilde des niet gheloeven, om dat hi daer niet en was, ende daeromme so quam te hem uter locht onser Vrouwen gordel daer si met ghegort was, om dat hi daer bi gheloeven soude dat si met ziele ende met lichame op ghevoert was.

Maer al dit dat hier af voorseit es, en es niet gheautorizeert, vanden welken Jeronimus aldus seit in enen sermone tote Paulen ende Eustochium: «Siet, dat boec en es waerleec in allen niet te gheloevenne, maer in eneghen saken eest gheloeveleec, die vanden heileghen sijn gheapproveert. Dat sijn .IX. dinghen: Dats dat der maghet Marien beloofte was ende ghedaen alrehande consolacie, ende de vergaderinghe vanden apostolen, ende dat si sterf sonder wee, ende dat haer graf bereet was inde valleie van Josaphat, ende de devocie van haerre utvaert, ende dat hare Cristus ende al themelsche gheselschap te ghemoete quam, ende de persecucie vanden Joden, ende de clauerheit vanden miraculen die daer gheschieden, ende in dien dat si ontfaen was met zielen ende met lichame. Maer nochtan sijn daer noch vele andere dinghen gheset, die meer gheviseert sijn dan waer, als dat Thomaes daer niet en was, ende doe hi quam, dat hijs twifelde. Ende andere, die desen ghelijc sijn, ende die sekere ende betere sijn ghelaten dan ghehouden.»

Men seit dat onser Vrouwen cleedere inden grave bleven om den troost vanden gheloeveghen, want men vindt dat dese miracule

Vander Opvaert onser Vrouwen

ghesciede teenre stat, daer een deel van haren cleederen was. Doe de hertoghe van Normendien lach vore een stat die Carnotense heet, so nam de bisscop van dier stat onser Vrouwen roc, die daer was, ende hinckenne an enen scacht over ene baniere, ende hi voer sekerleec ute jeghen de viande, ende tfolc volgde hem. Ende te hant worden alle de viande verwoedt ende blint, ende si stonden ende beefden met alden lichame van vreesen. Doe dat die vander stat saghen, so ghinghen si loven Gods vonnesse ende sloeghen de viande felleec doot. Maer dit was onser Vrouwen leet, want te hant voer die roc en wech ende de viande worden te hant siende.

Bron: *Gulden legende*. De Middelnederlandse vertaling van de *Legenda aurea* door Petrus Naghel uitgegeven naar handschrift Brussel, Koninklijke Bibliotheek, 15140 door Amand Berteloot, Geert Claassens en Willem Kuiper. Deel II, Turnhout 2011.